DOMSTOLENS BESLUT (andra avdelningen)

den 23 september 2004 *

I de förenade målen C-435/02 och C-103/03,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG,

som framställts av Landgericht Essen (Tyskland) och Landgericht Hagen (Tyskland), genom beslut av den 25 november 2002 och den 11 februari 2003 som inkom den 2 december 2002 respektive den 5 mars 2003, i målet mellan

Axel Springer AG

och

Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG (C-435/02),

och mellan

Axel Springer AG

och

Hans-Jürgen Weske (C-103/03),

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans (referent) samt domarna J.-P. Puissochet, R. Schintgen, F. Macken och N. Colneric,

generaladvokat: F.G. Jacobs,
justitiesekreterare: R. Grass,

efter det att de nationella domstolarna har informerats om att domstolen avser att avgöra saken genom motiverat beslut i enlighet med artikel 104.3 i domstolens rättegångsregler,

efter det att parter och övriga som avses i artikel 23 i domstolens stadga har beretts tillfälle att yttra sig,

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande i de två målen avser frågor om giltigheten av rådets direktiv 90/605/EEG av den 8 november 1990 om ändring av tillämpningsområdet för direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning (EGT L 317, s. 60; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 107).

2 Frågorna har uppkommit i tvister mellan bolaget Axel Springer AG (nedan kallat Springer) och Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG (nedan kallat Zeitungsverlag) (C-435/02), å ena sidan, och mellan det förstnämnda bolaget och Hans-Jürgen Weske, som är företagsledare i bolaget Radio Ennepe-Ruhr-Kreis mbH & Co. KG (nedan kallat Radio Ennepe (C-103/03), å andra sidan, angående Springers begäran att få ta del av årsboksluten för Zeitungsverlag och Radio Ennepe.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

3 Enligt artikel 54.3 g i EG-fördraget (nu artikel 44.2 g EG i ändrad lydelse) skall Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission verka för en avveckling av inskränkningar i etableringsrätten genom att i den utsträckning som det är nödvändigt samordna de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 48 andra stycket EG) avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen.

4 Syftet med direktiv 90/605 är att ändra tillämpningsområdet för bland annat rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (EGT L 222, s. 11; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 17) (nedan kallat fjärde bolagsdirektivet).

5 Det föreskrivs i fjärde bolagsdirektivet att samordning skall ske av de nationella bestämmelserna om årsbokslut för kapitalassociationer. I Tyskland skall direktivet tillämpas på följande bolagsformer: Aktiengesellschaft (aktiebolag), Kommanditgesellschaft auf Aktien (kommanditaktiebolag) och Gesellschaft mit beschränkter Haftung (bolag med begränsad ansvarighet).

6 Enligt artiklarna 1 och 2 i direktiv 90/605 skall de samordningsåtgärder som föreskrivs i fjärde bolagsdirektivet även vidtas i fråga om vissa andra bolagsformer, däribland, såvitt avser Tyskland, Kommanditgesellschaft (kommanditbolag). Detta gäller bland annat om samtliga obegränsat ansvariga delägare i bolaget är kapitalassociationer som har bildats i någon av de former som anges i föregående punkt.

7 Enligt direktiv 90/605 skall således, såvitt avser Tyskland, de samordningsåtgärder som föreskrivs i fjärde bolagsdirektivet även vidtas i fråga om bland annat bolag i form av ett kommanditbolag i vilket samtliga obegränsat ansvariga delägare utgörs av bolag med begränsad ansvarighet (nedan kallat GmbH & Co. KG).

8 Följaktligen omfattas denna bolagsform av bland annat artikel 47.1 i fjärde bolagsdirektivet, i dess lydelse enligt artikel 38.3 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning (EGT L 193, s. 1;svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 59), som har följande lydelse:

"Vederbörligen fastställt årsbokslut, förvaltningsberättelsen och en berättelse avgiven av den person som är ansvarig för revisionen av räkenskaperna skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EEG.

En medlemsstats lagstiftning får dock tillåta att förvaltningsberättelsen inte offentliggörs på det sätt som ovan anges. I så fall skall den hållas tillgänglig för allmänheten hos bolaget där detta har sitt säte i den ifrågavarande medlemsstaten. Det skall vara möjligt att på begäran få en kopia av hela eller någon del av denna berättelse. Priset på en sådan kopia får inte överstiga administrationskostnaden."

9 Artikel 3.1–3.3 i rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, s. 8; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 3) (nedan kallat första bolagsdirektivet) har följande lydelse:

"1. I medlemsstaterna skall en akt läggas upp för varje bolag i det centrala register, handelsregister eller bolagsregister där bolaget är registrerat.

2. Alla handlingar och uppgifter som är offentliga enligt artikel 2 skall förvaras i akten eller föras in i registret; av akten skall alltid framgå vad som har förts in i registret.

3. En fullständig eller partiell kopia av de handlingar och uppgifter som avses i artikel 2 skall översändas efter skriftlig begäran och mot en avgift som inte får överstiga den administrativa kostnaden.

..."

10 I artikel 2.1 f i första bolagsdirektivet föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall se till att minst följande handlingar och uppgifter om ett bolag alltid offentliggörs:

...

f) Balans- och resultaträkningar för varje räkenskapsår."

Den nationella lagstiftningen

11 Domstolen slog i sin dom av den 22 april 1999 i mål C-272/97, kommissionen mot Tyskland (REG 1999, s. I-2175), fast att direktiv 90/605 inte hade införlivats med tysk rätt inom den föreskrivna fristen.

12 Tysk lagstiftning, i synnerhet Handelsgesetzbuch (tyska handelsbalken) (nedan kallad HGB), har därefter ändrats för att de samordningsåtgärder som föreskrivs i fjärde bolagsdirektivet hädanefter även skall tillämpas på GmbH & Co. KG (264a § HGB).

13 I den nya lagstiftningen föreskrivs dessutom att straffavgift skall dömas ut om de skyldigheter som föreskrivs åsidosätts. Straffavgiften skall uppgå till mins. 2 500 euro och högs. 25 000 euro och döms ut av Amtsgericht (Tyskland), som är den domstol som har till uppgift att föra handelsregistret.

14 Sådan straffavgift kan emellertid dömas ut först efter det att en begäran har getts in till nämnda domstol. Det har däremot inte föreskrivits någon begränsning med avseende på vilken ställning en person skall ha för att kunna ge in en sådan begäran. Följaktligen kan detta göras av alla personer (335a och 335b § HGB).

Tvisten i målen vid de nationella domstolarna och tolkningsfrågorna

15 Springer begärde, genom handlingar som gavs in till de Amtsgerichte som hade respektive territoriell behörighet, att Zeitungsverlag och Radio Ennepe, varav det förstnämnda företaget bedriver press- och förlagsverksamhet och det sistnämnda företaget bedriver rundradioverksamhet, skulle föreläggas att vid äventyr av straffavgift ge in sina årsbokslut, i syfte att Springer skulle kunna ta del av dem.

16 De respektive domstolarna biföll ansökningarna genom beslut vari de meddelade de förelägganden som hade begärts och vari företagsledarna i bolagen, det vill säga Glandt och Weske, påfördes en straffavgift om 5 000 euro, för att ha underlåtit att ge in nämnda handlingar inom föreskriven tid.

17 Eftersom årsboksluten inte hade getts in inom föreskriven tid dömdes straffavgifterna ut genom senare beslut.

18 Zeitungsverlag och Glandt samt Weske överklagade därefter sistnämnda beslut till respektive nationell domstol.

19 De nationella domstolarna anser att det i de mål som har anhängiggjorts vid dem har uppkommit tvivel i frågan huruvida direktiv 90/605 är giltigt.

20 Vad beträffar mål C-435/02 beslutade Landegericht Essen att förklara målet vilande och att i en begäran om förhandsavgörande ställa följande frågor till domstolen:

"1) Är direktiv 90/605 ... jämfört med artikel 47 i direktiv 78/660 ... förenligt med den gemenskapsrättsliga principen om fri företagsamhet, mot bakgrund av att direktivet innebär att kommanditbolag, i vilka den personligen ansvarige delägaren är ett bolag med begränsad ansvarighet, är skyldiga att offentliggöra årsbokslutet och förvaltningsberättelsen utan att någon begränsning görs av den personkrets som har rätt att ta del av nämnda dokument?

2) Är direktiv 90/605 ... jämfört med artikel 47 i direktiv 78/660 ... förenligt med den gemenskapsrättsliga principen om frihet i fråga om press och rundradio, mot bakgrund av att direktivet innebär att kommanditbolag, i vilka den personligen ansvarige delägaren är ett bolag med begränsad ansvarighet, som bedriver press-, förlags- och rundradioverksamhet, är skyldiga att offentliggöra

årsbokslutet och förvaltningsberättelsen utan att någon begränsning görs av den personkrets som har rätt att ta del av nämnda dokument?

3) Är direktiv 90/605 ... förenligt med den allmänna principen om likabehandling, mot bakgrund av att direktivet missgynnar kommanditbolag, i vilket den personligen ansvarige delägaren är ett bolag med begränsad ansvarighet, i förhållande till kommanditbolag, i vilket den personligen ansvarige delägaren är en fysisk person, trots att de borgenärer som har fordringar mot ett kommanditbolag, i vilket den personligen ansvarige delägaren är ett bolag med begränsad ansvarighet, är bättre skyddade, på grund av att bolaget med begränsad ansvarighet är skyldigt att offentliggöra dokument, än vad de borgenärer är som har fordringar mot ett kommanditbolag, i vilket komplementären i egenskap av fysisk person inte är skyldig att offentliggöra nämnda dokument?"

21 Vad beträffar mål C-103/03 beslutade Landgericht Hagen att förklara målet vilande och att i en begäran om förhandsavgörande ställa samma tre frågor, vilka i nämnda begäran föregicks av följande fråga:

"Kunde Europeiska gemenskapen, då den antog ... direktiv 90/605 ... grunda sig på artikel 54.1, jämförd med artikel 54.3 g i EG-fördraget, trots att detta direktiv även ger icke-skyddsberättigad tredje man rätt till insyn?"

22 På grund av sambandet dem emellan förenades målen C-435/02 och C-103/03 vad gäller beslutet.

Bedömning av frågorna

23 Domstolen anser att svaret på den första frågan i mål C-103/03 klart kan utläsas av domen av den 4 december 1997 i mål C-97/96, Daihatsu Deutschland (REG 1997, s. I-6843), och att svaren på de övriga frågorna, i målen C-103/03 och C-435/02, inte lämnar utrymme för något rimligt tvivel. Domstolen har därför, i enlighet med artikel 104.3 i sina rättegångsregler, meddelat de nationella domstolarna att den avser att avgöra saken genom motiverat beslut och berett parter och övriga som avses i artikel 23 i domstolens stadga tillfälle att yttra sig.

24 I fråga om mål C-435/02 svarade rådet, i samband med att det bereddes tillfälle att yttra sig, att det inte hade något att erinra mot att domstolen avgör saken genom ett motiverat beslut. När det gäller målen C-435/02 och C-103/03 har invändningar i detta hänseende emellertid framställts av Zeitungsverlag och Hans-Jürgen Weske, vilka har hänvisat till argumenten i sina skriftliga yttranden. Detta föranleder emellertid inte domstolen att välja ett annat förfarande.

Den första frågan i mål C-103/03

25 Den nationella domstolen har i mål C-103/03 ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida direktiv 90/605, i den del det innebär att alla personer skall ha möjlighet att ta del av årsbokslut och förvaltningsberättelse för de bolagsformer som avses i direktivet, utan att behöva visa att de har en rätt eller ett intresse som kräver skydd, rättsenligt kunde antas med stöd av artikel 54.3 g i fördraget.

26 Hans Jürgen Weske har hävdat att den krets av tredje män som skall ges skydd enligt artikel 54.3 g i fördraget innefattar personer som har ett pågående rättsförhållande med bolaget och personer som avser att upprätta ett sådant förhållande, det vill säga även potentiella delägare, anställda och borgenärer.

27 Bestämmelsen medger emellertid inte att kretsen av tredje män definieras så att den omfattar alla personer, oavsett ställning. Den extensiva tolkning av uttrycket tredje man som gjordes i domen i det ovannämnda målet Daihatsu Deutschland kan följaktligen ifrågasättas.

28 I detta hänseende konstaterar domstolen, i likhet med vad rådet och kommissionen har hävdat, att svaret på frågan klart kan utläsas av domen i det ovannämnda målet Daihatsu Deutschland.

29 Det framgår nämligen av punkterna 19 och 20 i den ovannämnda domen att syftet att skydda tredje mans intressen i allmänhet, utan att särskilja mellan de utomstående eller utesluta vissa grupper av dem, anges i artikel 54.3 g i fördraget. Uttrycket tredje man i denna artikel kan således i synnerhet inte begränsas till att endast omfatta bolagets borgenärer.

30 Domstolen noterade dessutom, i punkt 21 i den ovannämnda domen, att syftet att upphäva begränsningar i etableringsfriheten, som rådet och kommissionen skall förverkliga enligt den mycket vida ordalydelsen av artikel 54.1 och 54.2 i fördraget, inte heller kan inskränkas genom artikel 54.3 i fördraget, eftersom sistnämnda bestämmelser endast innehåller en icke uttömmande förteckning över åtgärder som skall vidtas för att uppnå detta syfte, vilket bekräftas av användningen av ordet särskilt i nämnda artikel 54.3.

31 Domstolen påpekade dessutom uttryckligen, i punkt 22 i nämnda dom, att artikel 3 i första bolagsdirektivet, där det föreskrivs att ett offentligt register skall föras som innehåller alla handlingar och uppgifter som är offentliga samt att var och en skall ha möjlighet att brevledes erhålla en kopia av årsbokslutet, utgör en bekräftelse av den strävan som uttrycks i fjärde skälet i detta direktiv, nämligen att tredje man som inte känner till eller inte i tillräcklig grad kan känna till bolagets situation vad avser dess räkenskaper och finanser skall ha möjlighet att få information.

32 Domstolen tillade i samma punkt att denna strävan även framgår av skälen i fjärde bolagsdirektivet där det fastställs att det är nödvändigt att inom gemenskapen uppställa likvärdiga rättsliga minimikrav på omfattningen av den ekonomiska information som konkurrerande bolag skall vara skyldiga att låta allmänheten ta del av (se i synnerhet tredje skälet).

33 Det framgår således klart av domen i det ovannämnda målet Daihatsu Deutschland att de skyldigheter i fråga om offentliggörande vilka föreskrivs i artikel 3 i första bolagsdirektivet, vilka det hänvisas till i artikel 47.1 i fjärde bolagsdirektivet och vilka genom direktiv 90/605 utsträcks till att även omfatta vissa former av personsammanslutningar, såsom den som är i fråga i målen vid de nationella domstolarna, innebär att alla personer skall ha möjlighet att ta del av årsbokslut och förvaltningsberättelser för de bolagsformer som avses i nämnda direktiv, utan att behöva visa att de har en rätt eller ett intresse som kräver skydd.

34 Det framgår även klart av punkterna 21 och 22 i den ovannämnda domen att en gemenskapsrättsakt som innefattar sådana skyldigheter i fråga om offentliggörande kunde antas med stöd av artikel 54.3 g i fördraget, eftersom det i denna bestämmelse, som ger gemenskapslagstiftaren en omfattande behörighet, hänvisas till syftet att skydda tredje mans intressen i allmänhet utan att särskilja mellan de

utomstående eller utesluta vissa grupper av dem, varigenom uttrycket tredje man i den mening som avses i artikeln skall anses avse alla utomstående. Av detta följer att uttrycket skall tolkas extensivt och att det bland annat omfattar de aktuella bolagens konkurrenter.

35 Den första frågan i mål C-103/03 skall följaktligen besvaras så att direktiv 90/605, i den del det innebär att alla personer skall ha möjlighet att ta del av årsbokslut och förvaltningsberättelser för de bolagsformer som avses i direktivet, utan att behöva visa att de har en rätt eller ett intresse som kräver skydd, rättsenligt kunde antas med stöd av artikel 54.3 g i fördraget.

De två första frågorna i mål C-435/02 och den andra och den tredje frågan i mål C-103/03

36 De nationella domstolarna har ställt de två första frågorna i mål C-435/02 respektive den andra och den tredje frågan i mål C-103/03, som skall prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida direktiv 90/605, i den del det innebär att alla personer skall ha möjlighet att ta del av årsbokslut och förvaltningsberättelser för företag i någon av de bolagsformer som avses i direktivet — vilka, såsom i detta fall, bedriver press-, förlags- och rundradioverksamhet — utan att behöva visa att de har en rätt eller ett intresse som kräver skydd, är förenligt med de gemenskapsrättsliga principerna om fri företagsamhet och om pressfrihet.

Yttranden som har inkommit till domstolen

37 Zeitungsverlag och Hans-Jürgen Weske har hävdat att direktiv 90/605, jämfört med artikel 47 i fjärde bolagsdirektivet, har ett legitimt mål av allmänintresse, eftersom de skyldigheter som däri föreskrivs i fråga om offentliggörande är ämnade att ge skydd åt bolagets delägare, anställda och borgenärer.

38 Att låta alla berörda personer, även konkurrenter, ingå i den krets av personer som har rätt att ta del av handlingarna i fråga är emellertid en oproportionerlig börda, med hänsyn bland annat till bolagets berättigade intresse av att hålla vissa uppgifter hemliga. I den delen är direktiv 90/605 oförenligt med den gemenskapsrättsliga principen om fri företagsamhet och saknar följaktligen giltighet.

39 Zeitungsverlag och Hans-Jürgen Weske har dessutom gjort gällande att yttrandefriheten, som är en grundläggande rättighet som garanteras enligt fördraget, skyddar alla verksamheter som bedrivs av pressföretag, även verksamheter som bedrivs av företag för rundradio.

40 Direktiv 90/605 och fjärde bolagsdirektivet är oförenliga med yttrandefriheten, eftersom de inte ger något särskilt skydd för företag som bedriver press- och rundradioverksamhet genom att det medges undantag från de däri föreskrivna skyldigheterna i fråga om offentliggörande.

41 Den belgiska regeringen har gjort gällande att skyldigheten enligt direktiv 90/605 att offentliggöra årsboksluten är befogade av det skälet att möjligheterna för tredje man

att vända sig mot delägaren är begränsade i fråga om de bolag som avses med direktivet, eftersom delägaren är en fysisk person med begränsad ansvarighet.

42 Kommissionen har hänvisat till de tre första skälen i fjärde bolagsdirektivet, av vilka det bland annat framgår att bestämmelserna om offentliggörande av årsbokslut och förvaltningsberättelser är nödvändiga, eftersom de bolagsformer som de tillämpas på endast erbjuder tredje man säkerhet i egna tillgångar och eftersom det är nödvändigt att inom gemenskapen uppställa likvärdiga rättsliga minimikrav på omfattningen av den ekonomiska information som konkurrerande bolag skall vara skyldiga att låta allmänheten ta del av.

43 Att låta bland annat konkurrenter ingå i den krets av personer som har rätt att ta del av nämnda handlingar är ett både nödvändigt och lämpligt sätt att uppnå det syfte som avses i såväl dessa skäl som i artikel 54.3 g i fördraget, såsom detta syfte har tolkats av domstolen i domen i det ovannämnda målet Daihatsu Deutschland, det vill säga inte bara delägarnas utan även tredje mans skydd.

44 Kommissionen har dessutom hävdat att frågan avseende den allmänna gemenskapsrättsliga principen om fri företagsamhet i förevarande fall även innefattar frågan avseende den allmänna principen om pressfrihet.

45 Rådet har gjort gällande att direktiv 90/605 inte utgör ett orimligt och oacceptabelt ingripande som påverkar själva innehållet i rätten att fritt utöva näringsverksamhet.

46 Rådet har dessutom hävdat att skyldigheten att offentliggöra i enlighet med direktiv 90/605 inte utgör en kränkning av pressfriheten, såsom den garanteras i bland annat artikel 10 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, eftersom innehållet i den information eller de ståndpunkter som meddelas av ett bolag som avses i direktivet inte på något sätt påverkas av denna skyldighet.

Domstolens svar

47 Domstolen noterar inledningsvis att frågan huruvida de skyldigheter i fråga om offentliggörande som de i målen vid de nationella domstolarna aktuella personsammanslutningarna åläggs är förenliga med yttrandefriheten förväxlas med frågan huruvida dessa skyldigheter är förenliga med friheten att utöva näringsverksamhet. Nämnda skyldigheter gäller nämligen för alla företag i en viss bolagsform, oavsett vilken slags verksamhet dessa bedriver. Det finns inte heller något tillräckligt direkt och särskilt samband mellan skyldigheterna och en verksamhet som omfattas av yttrandefriheten. Det rör sig nämligen i huvudsak om en lagstiftning som påverkar de berörda bolagen, oavsett vilken ekonomisk verksamhet som bedrivs.

48 Domstolen har slagit fast att såväl äganderätten som friheten att utöva näringsverksamhet ingår bland gemenskapsrättens allmänna principer. Enligt domstolens rättspraxis kan utövandet av rättigheterna emellertid inskränkas, under förutsättning att dessa inskränkningar faktiskt svarar mot mål av allmänintresse som eftersträvas av gemenskapen och att de, med beaktande av det eftersträvade målet, inte utgör ett orimligt och oacceptabelt ingripande som påverkar själva innehållet i dessa rättigheter (se dom av den 5 oktober 1994 i mål C-280/93, Tyskland mot rådet, REG 1994, s. I-4973, punkt 78, svensk specialutgåva, volym 16, s. 171, och av den 10 juli 2003 i de förenade målen C-20/00 och C-64/00, Booker Aquaculture och Hydro Seafood, REG 2003, s. I-7411, punkt 68, samt ovannämnda rättspraxis).

49 Det förefaller mot denna bakgrund vara uppenbart att de inskränkningar som följer av de i målen vid de nationella domstolarna aktuella skyldigheterna i fråga om offentliggörande i varje fall är motiverade, i synnerhet inskränkningen i ett företags rätt att hemlighålla vissa uppgifter som kan vara känsliga, även om dessa skyldigheter i ganska direkt och betydande grad påverkar friheten att utöva näringsverksamhet.

50 Det följer nämligen av de tre första skälen i fjärde bolagsdirektivet att lagstiftaren genom de bestämmelser om offentliggörande som enligt direktivet gäller för vissa kapitalassociationer eftersträvar det dubbla syfte som anges i artikel 54.3 g i fördraget, det vill säga dels tredje mans skydd mot de finansiella risker som de bolagsformer innebär som endast erbjuder tredje man säkerhet i egna tillgångar, dels införande inom gemenskapen av likvärdiga rättsliga minimikrav på omfattningen av den ekonomiska information som konkurrerande bolag skall vara skyldiga att låta allmänheten ta del av.

51 Enligt de fem första skälen i direktiv 90/605 har direktivet särskilt till syfte att rätta till den praxis enligt vilken ett betydande och ständigt ökande antal bolag kringgår lagstiftningen genom att de bildas i form av personsammanslutningar i vilka samtliga obegränsat ansvariga delägare utgörs av kapitalassociationer, i syfte att undgå bestämmelserna om offentliggörande, som gäller för dessa bolag. Genom denna praxis åsidosätts således det ovannämnda syftet med fjärde bolagsdirektivet, som består i att skydda tredje man mot de finansiella risker som de bolagsformer innebär som endast erbjuder tredje man säkerhet i egna tillgångar.

52 Av detta följer att de åtgärder som föreskrivs enligt direktiv 90/605 faktiskt svarar mot målen med artikel 54.3 g i fördraget och, följaktligen, de mål av allmänintresse som eftersträvas av gemenskapen i den mening som avses i den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 48 i detta beslut.

53 Den eventuella skada som kan uppkomma, genom de i dessa bestämmelser föreskrivna skyldigheterna i fråga om offentliggörande förefaller dessutom vara begränsad. Det är nämligen tveksamt huruvida dessa bestämmelser kan ändra konkurrenssituationen för de berörda bolagen, till skillnad från vad som var fallet i det ovannämnda målet Tyskland mot rådet (punkt 81).

54 Denna bedömning bekräftas av bestämmelserna i fjärde bolagsdirektivet i sig, särskilt artiklarna 11, 27 och 44–47, i vilka det föreskrivs en möjlighet att mildra kravet på den information som skall ingå i årsboksluten och förvaltningsberättelsen, såvitt avser bolag vars omsättning inte överskrider vissa fastställda gränsvärden, och på offentliggörandet av räkenskaperna för sådana bolag. Dessutom har artikel 45 i direktivet bland annat till syfte att förhindra att ett offentliggörande av vissa uppgifter medför att de berörda företagen vållas allvarlig skada.

55 Det skall även påpekas att enligt artikel 46 i nämnda direktiv kan de uppgifter som ovillkorligen skall ingå i förvaltningsberättelsen lämnas i allmänna ordalag. Tvärtemot vad Zeitungsverlag och Hans-Jürgen Weske har föreslagit är det följaktligen inte nödvändigt att lämna en mera utförlig redogörelse för vissa känsliga uppgifter som exempelvis kan röja prisernas beräkningsgrund.

56 Ett offentliggörande av årsboksluten för kapitalassociationer, som endast består av de obegränsat ansvariga delägarna i en personsammanslutning som avses i direktiv 90/605, såsom den som har bildats i form av ett GmbH & Co. KG och som är i fråga i målen vid de nationella domstolarna, i detta fall bolag med begränsad ansvarighet, ger dessutom endast upplysningar om situationen för nämnda delägare och inte om situationen för nämnda personsammanslutning. Ett sådant offentliggörande gör följaktligen inte ett offentliggörande av personsammanslutningens årsbokslut överflödigt.

57 Enligt artikel 57a, som har införts i fjärde bolagsdirektivet genom artikel 1.4 i direktiv 90/605, kan personsammanslutningar, såsom de GmbH & Co. KG som är i fråga i målen vid de nationella domstolarna, dessutom befrias från sina skyldigheter i fråga om offentliggörande, om deras räkenskaper offentliggörs tillsammans med räkenskaperna för en av deras obegränsat ansvariga delägare eller om de omfattas av en sammanställd redovisning för en koncern.

58 Skyldigheten i fråga om offentliggörande av årsbokslut och förvaltningsberättelser för personsammanslutningar, såsom de vars rättsliga form utgörs av sådana GmbH & Co. KG som är i fråga i målen vid de nationella domstolarna, kan under dessa omständigheter inte anses utgöra ett orimligt och oacceptabelt ingripande som påverkar själva innehållet i rätten att fritt utöva näringsverksamhet.

59 Med hänsyn till det ovan anförda skall de två första frågorna i mål C-435/02 samt den andra och den tredje frågan i mål C-103/03 besvaras så att det vid prövningen av dessa frågor, med beaktande av gemenskapsrättens allmänna principer om frihet att utöva näringsverksamhet och om yttrandefrihet, inte har framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av direktiv 90/605.

Den tredje frågan i mål C-435/02 och den fjärde frågan i mål C-103/03

60 De nationella domstolarna har ställt den tredje frågan i mål C-435/02 respektive den fjärde frågan i mål C-103/03 för att få klarhet i huruvida direktiv 90/605 är förenligt

med principen om likabehandling, i den del det har till verkan att skyldigheter i fråga om offentliggörande åläggs kommanditbolag i vilka samtliga obegränsat ansvariga delägare utgörs av bolag med begränsad ansvarighet. Dessa bolag missgynnas således i förhållande till kommanditbolag, i vilka åtminstone en obegränsat ansvarig delägare är en fysisk person, som inte omfattas av dessa skyldigheter, trots att de borgenärer som har fordringar mot bolag i den förstnämnda bolagsformen är bättre skyddade än de borgenärer som har fordringar mot bolag i den sistnämnda bolagsformen, på grund av att deras delägare i egenskap av bolag med begränsad ansvarighet omfattas av sådana skyldigheter i fråga om offentliggörande, medan dessa skyldigheter inte åligger fysiska personer.

Yttranden som har inkommit till domstolen

61 Zeitungsverlag och Hans-Jürgen Weske har hävdat att de aktuella bestämmelserna om offentliggörande innebär en allvarlig skillnad i behandling mellan å ena sidan de kommanditbolag i vilka åtminstone en obegränsat ansvarig delägare är en fysisk person och å andra sidan de kommanditbolag i vilka samtliga obegränsat ansvariga delägare är bolag med begränsad ansvarighet, såsom GmbH & Co. KG, och att denna situation medför betydande nackdelar för de sistnämnda kommanditbolagen.

62 Rådet har hävdat att det framgår av de tre första skälen i direktiv 90/605 att direktivets syfte är att rätta till en bristfällighet som följer av bestämmelserna i fjärde bolagsdirektivet och som lagstiftaren anser strider mot andemeningen i och syftet med sistnämnda direktiv. Ett betydande och ständigt ökande antal bolag, såsom de kommanditbolag som är i fråga i målen vid de nationella domstolarna, omfattades nämligen inte av skyldigheterna i fråga om offentliggörande, trots att deras borgenärer endast kunde framställa sina anspråk mot obegränsat ansvariga delägare i form av bolag med begränsad ansvarighet, vilka följaktligen endast erbjöd tredje man säkerhet i deras egna tillgångar.

63 Det finns, i förhållande till tredje man, en väsentlig skillnad mellan sådana kommanditbolag och de kommanditbolag i vilka åtminstone en obegränsat ansvarig delägare är en fysisk person som svarar för bolagets skulder med hela sin förmögenhet.

64 Det är följaktligen motiverat att införa skyldigheter i fråga om offentliggörande för kommanditbolag i vilka samtliga obegränsat ansvariga delägare utgörs av bolag med begränsad ansvarighet, såsom GmbH & Co. KG, och inte för andra kommanditbolag.

65 Kommissionen har hänvisat till att samma objektiva skillnad finns mellan de olika slagen av kommanditbolag och har därav dragit slutsatsen att direktiv 90/605 inte innebär någon diskriminering.

Domstolens svar

66 Domstolen erinrar inledningsvis om att den allmänna likabehandlingsprincipen, som ingår bland gemenskapsrättens grundläggande principer, innebär att lika situationer inte får behandlas olika och olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se bland annat dom av den 9 september 2004 i mål C-304/01, REG 2004, s. I-7655, punkt 31).

67 Den åtskillnad som görs i direktiv 90/605 mellan däri avsedda kommanditbolag, såsom GmbH & Co. KG, och de kommanditbolag i vilka de obegränsat ansvariga

delägarna utgörs av åtminstone en fysisk person och vilka inte omfattas av direktivets tillämpningsområde grundas, såsom framgår av punkt 51 i detta beslut, på bedömningen att den första kategorin av dessa bolag indirekt medför samma risker för tredje man som de kapitalassociationer som avses i fjärde bolagsdirektivet, det vill säga att de endast erbjuder tredje man säkerhet i deras egna tillgångar, medan så inte är fallet beträffande den andra kategorin av kommanditbolag.

68 Direktiv 90/605 följer nämligen samma logik som den som ligger till grund för fjärde bolagsdirektivet, och syftar till att förhindra att det sistnämnda direktivet kringgås. I detta hänseende är direktiv 90/605 endast accessoriskt. I denna mening kompletterar direktiv 90/605 fjärde bolagsdirektivet, i syfte att den förmån som hänger samman med den begränsade ansvarigheten, som vissa bolagsformer åtnjuter, skall kunna förenas med ett lämpligt offentliggörande, som är avsett att skydda tredje mans intressen.

69 Den åtskillnad som görs i direktiv 90/605 mellan de två kategorierna av kommanditbolag, vilka anges i punkt 67 i detta beslut, för att koppla samman tillämpningsområdet för fjärde bolagsdirektivet och de skyldigheter i fråga om offentliggörande som åläggs genom detta direktiv grundas följaktligen på sakliga skäl som avser skyddet av tredje man intressen. Detta skydd är ett grundläggande mål för direktiv 90/605 och fjärde bolagsdirektivet.

70 Denna bedömning påverkas inte av den omständighet som de nationella domstolarna har hänvisat till, enligt vilken de borgenärer som har en fordran på ett sådant kommanditbolag som avses i direktiv 90/605 redan åtnjuter skydd av den anledningen att bolagets delägare i egenskap av bolag med begränsad ansvarighet omfattas av de skyldigheter i fråga om offentliggörande som föreskrivs i fjärde bolagsdirektivet, medan dessa skyldigheter inte åvilar fysiska personer.

71 Ett offentliggörande av årsboksluten för kapitalassociationer, som endast består av de obegränsat ansvariga delägarna i en personsammanslutning som avses i direktiv 90/605, såsom den som har bildats i form av GmbH & Co. KG och som är i fråga i målen vid de nationella domstolarna, i detta fall bolag med begränsad ansvarighet, ger nämligen i sig, såsom har konstaterats ovan i punkt 56 i detta beslut, endast upplysningar om situationen för nämnda delägare och inte om situationen för nämnda personsammanslutning.

72 Det har med beaktande av det ovan anförda inte framkommit att likabehandlingsprincipen åsidosätts genom direktiv 90/605.

73 Mot denna bakgrund skall den tredje frågan i mål C-435/02 och den fjärde frågan i mål C-103/03 besvaras så att det vid prövningen av dessa frågor, med beaktande av likabehandlingsprincipen, inte har framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av direktiv 90/605.

Rättegångskostnader

74 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder fattar domstolen (andra avdelningen) följande beslut:

1) **Rådets direktiv 90/605/EEG av den 8 november 1990 om ändring av tillämpningsområdet för direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning kunde, i den del det innebär att alla personer skall ha möjlighet att ta del av årsbokslut och förvaltningsberättelser för de bolagsformer som avses i direktivet, utan att behöva visa att de har en rätt eller ett intresse som kräver skydd, rättsenligt antas med stöd av artikel 54.3 g i EG-fördraget (nu artikel 44.2 g EG i ändrad lydelse).**

2) **Det har vid prövningen av de två första frågorna i mål C-435/02 och den andra och den tredje frågan i mål C-103/03, med beaktande av gemenskapsrättens allmänna principer om frihet att utöva näringsverksamhet och om yttrandefrihet, inte framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av direktiv 90/605.**

3) **Det har vid prövningen av den tredje frågan i mål C-435/02 och den fjärde frågan i mål C-103/03, med beaktande av likabehandlingsprincipen, inte framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av direktiv 90/605.**

Underskrifter